

Latvijas Republikas Senāts

RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS

Rīgā 2025. gada 3. novembrī

Senatoru kolēģija šādā sastāvā: senators referents Erlens Kalniņš, senatori Valerijs Maksimovs un Normunds Salenieks

rīcības sēdē izskatīja /Persona A/ un SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” kasācijas sūdzības par Ekonomisko lietu tiesas 2025. gada 22. augusta spriedumu civillietā /Persona A/ prasībā pret SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” par dalībnieku sapulces lēmumu atzīšanu par spēkā neesošiem un pienākuma uzlikšanu SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” sniegt /Persona A/ pieprasītās ziņas.

Senatoru kolēģija

konstatēja

[1] Ar Ekonomisko lietu tiesas 2025. gada 22. augusta spriedumu nopriests:

1) noraidīt /Persona A/ prasību pret SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” par 2025. gada 21. marta ārkārtas dalībnieku sapulces lēmumu atzīšanu par spēkā neesošiem;

2) daļēji apmierināt /Persona A/ prasību pret SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” par pienākuma uzlikšanu sniegt informāciju un iepazīstināt ar dokumentiem, nosakot SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” pienākumu 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas sniegt /Persona A/ pieprasītās ziņas un dot viņam iespēju iepazīties ar šādu informāciju par SIA „MŪSU AUTO VALMIERA”:

a) kāpēc pamatkapitālu netika plānots palielināt uz SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” brīvo līdzekļu (nesadalītās peļņas) rēķina;

b) kāpēc pamatkapitālu netika plānots palielināt uz SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” obligāto rezervju rēķina;

c) iepazīstināt ar SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” operatīvo bilanci uz 2025. gada 1. martu, ja tāda ir tikusi sagatavota un/vai pieejama grāmatvedības programmā;

d) sniegt informāciju par visiem darījumiem, kuri tikuši veikti ar SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” saistītām personām, kāpēc šādi darījumi bija nepieciešami, kāpēc netika ievērota Komerclikuma 184.² pantā paredzētā kārtība šādu darījumu slēgšanai;

e) sniegt informāciju, vai un kādā apmērā SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” 2024. gada laikā ir veikusi tiešas un netiešas naudas līdzekļu izmaksas tās dalībniekiem /Persona I/, /Persona H/ un /Persona G/;

f) sniegt informāciju, vai SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” ir veikusi tiešus vai pastarpinātus maksājumus /Persona F/, finansējot tam piederošo daļu iegādi;

g) iepazīstināt ar SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” bankas kontu izdrukām, kur ir redzami visi maksājumi, kas pēc 2023. gada 1. janvāra līdz 2025. gada 1. jūlijam tikuši maksāti SIA /Nosaukums C/;

h) iepazīstināt ar visiem dokumentiem, kas attiecas uz darījumiem, kuri no 2024. gada 1. janvāra līdz 2025. gada 1. jūlijam slēgti ar SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” saistītām personām, tostarp līgumiem, maksājuma uzdevumiem, pavadzīmēm, pieņemšanas nodošanas aktiem un citiem šos darījumus pamatojošiem dokumentiem;

3) piedzīt no SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” par labu /Persona A/ valsts nodevu 300euro un ar lietas vešanu saistītos izdevumus par advokāta palīdzību 1425 euro, kopā 1725 euro;

4) piedzīt no /Persona A/ par labu SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” ar lietas vešanu saistītos izdevumus par advokāta palīdzību 1425euro.

Sprieduma rezolutīvās daļas beigās norādīts, ka „spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Ekonomisko lietu tiesā un samaksājot drošības naudu 300 euro”.

[2] Par Ekonomisko lietu tiesas 2025. gada 22. augusta spriedumu kasācijas sūdzību iesniedzis prasītājs /Persona A/, pārsūdzot spriedumu daļā, ar kuru noraidīts prasījums atzīt par spēkā neesošu SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” 2025. gada 21. marta ārkārtas dalībnieku sapulces lēmumu par pamatkapitāla palielināšanu.

Par minēto spriedumu kasācijas sūdzību iesniegusi arī atbildētāja SIA „MŪSU AUTO VALMIERA”, pārsūdzot spriedumu daļā, ar kuru apmierināta /Persona A/ prasība par pienākuma uzlikšanu SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” sniegt informāciju un iepazīstināt ar dokumentiem, kā arī daļā, ar kuru no atbildētājas par labu prasītājam piedzīti tiesāšanās izdevumi 1725euro.

[3] Izlemjot jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, kā to nosaka Civilprocesa likuma 464. panta pirmā daļa, senatoru kolēģija atzīst, ka ir Civilprocesa likuma 464.¹panta otrās daļas 2. punktā norādītais pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar prasītāja /Persona A/ kasācijas sūdzību, jo viņa kasācijas sūdzības argumenti nerada pamatu uzskatīt, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs un ka izskatāmajai lietai ir būtiska nozīme vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā.

Līdz ar to Ekonomisko lietu tiesas 2025. gada 22. augusta spriedums daļā, ar kuru noraidīta /Persona A/ prasība pret SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” par 2025. gada 21. marta ārkārtas dalībnieku sapulces lēmumu atzīšanu par spēkā neesošiem, stājas likumīgā spēkā vienlaikus ar šo rīcības sēdes lēmumu (sk.*Civilprocesa likuma 434. panta otrās daļas 1. punktu*).

[4] Iepazinusies ar atbildētājas SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” kasācijas sūdzības argumentiem, senatoru kolēģija atzīst, ka turpmāk norādīto apsvērumu dēļ civillietā /Persona A/ prasības pret SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” daļā par pienākuma uzlikšanu sniegt informāciju un iepazīstināt ar dokumentiem ir nosūtāma Ekonomisko lietu tiesai likumā noteikto procesuālo darbību veikšanai.

[4.1] Civilprocesa likuma 24. panta 1.¹ daļas 11. punktā noteikts, ka Ekonomisko lietu tiesa kā pirmās instances tiesa izskata „prasības par kapitālsabiedrības dalībnieku (akcionāru) sapulces lēmumiem”. Turklāt, kā noteikts minētā panta 1.² daļā, „ja izskatāmā lieta ietver prasījumu, kas ir savstarpēji saistīts ar prasījumu lietā, kura ir piekritīga Ekonomisko lietu tiesai, vai arī rajona (pilsētas) tiesā saņemta pretprasība, kas ir piekritīga Ekonomisko lietu tiesai, lietu izskata Ekonomisko lietu tiesa”.

Savukārt Civilprocesa likuma 250.³⁰ pantā noteikts, ka Civilprocesa likuma 30.⁴ nodaļā paredzētajā speciālajā procesuālajā kārtībā (sk. *Civilprocesa likuma 250.²⁸–250.⁴² pantu*) ir pieļaujams izskatīt lietas vienīgi prasībās pret kapitālsabiedrību par tās dalībnieku (akcionāru) sapulces šādu lēmumu atzīšanu par spēkā neesošiem: 1) lēmums par izmaiņām kapitālsabiedrības amatpersonu sastāvā (valde, padome, likvidators) vai valdes locekļu pārstāvības tiesībās; 2) lēmums par izmaiņām pamatkapitāla apmērā; 3) lēmums par grozījumu izdarīšanu statūtos; 4) lēmums par kapitālsabiedrības darbības izbeigšanu, reorganizāciju vai koncerna līguma noslēgšanu, grozīšanu vai izbeigšanu.

Minēto speciālo procesuālo kārtību – līdzās īsākiem procesuāliem termiņiem un ierobežojumam lietas izskatīšanai tiesas sēdē – raksturo ierobežotākas iespējas pārsūdzēt tiesas spriedumus un lēmumus (sk. *Civilprocesa likuma 250.³⁸ un 250.³⁹ pantu*). Līdz ar to Ekonomisko lietu tiesas kā pirmās instances tiesas spriedums nav pārsūdzams apelācijas kārtībā, taču šo spriedumu lietas dalībnieki var pārsūdzēt kasācijas kārtībā, un šādā gadījumā Civilprocesa likuma desmitajā sadaļā minētās apelācijas instances tiesas tiesneša darbības veic pirmās instances tiesas tiesnesis (sk. *Civilprocesa likuma 250.³⁸ panta pirmo un otro daļu*).

[4.2] Senāta judikatūrā jau atzīts, ka Civilprocesa likuma 30.⁴ nodaļā regulētā speciālā procesuālā kārtība ir paredzēta kapitālsabiedrību būtiskāko iekšējo strīdu ātrai un efektīvai risināšanai nolūkā novērst kapitālsabiedrību prettiesisku pārņemšanu (sk. *Senāta 2014. gada 4. septembra lēmuma lietā Nr. SKC-2775/2014, C15167014, 6. punktu, 2021. gada 18. augusta rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKC-1095/2021, ECLI:LV:AT:2021:0818.SKC109521.4.L*). Tā kā Civilprocesa likuma 30.⁴ nodaļā paredzētā atteikšanās no lietu izskatīšanas apelācijas kārtībā ir izņēmums no vispārējās procesuālās kārtības, Civilprocesa likuma 250.³⁰ pantā ietvertais uzskaitījums, kas raksturo speciālajā procesuālajā kārtībā izskatāmo lietu kategoriju, ir izsmelošs un nav iztulkojams paplašināti, respektīvi, Civilprocesa likuma 250.³⁰ panta noteikumi jāiztulko šauri atbilstoši šīs normas jēgai un mērķim (sk. *Senāta 2014. gada 4. septembra lēmuma lietā Nr. SKC-2775/2014, C15167014, 6. punktu, 2017. gada 7. marta lēmuma lietā Nr. SKC-914/2017, C15158217, 4.2. punktu*).

Tādējādi pret kapitālsabiedrību celtā prasība, par kuru ierisinātā lieta ir izskatāma Civilprocesa likuma 30.⁴ nodaļā paredzētajā kārtībā, principā nedrīkst ietvert tādus prasījumus, kuri nav tieši minēti Civilprocesa likuma 250.³⁰ pantā. Šajā ziņā Civilprocesa likuma 134. panta pirmās daļas noteikumi par prasītāja tiesību apvienot vienā prasības pieteikumā vairākus savstarpēji saistītus prasījumus ir vispārīgā norma, kura regulē prasības celšanas vispārējo procesuālo kārtību. Savukārt Civilprocesa likuma 30.⁴ nodaļas normās ir paredzēti izņēmumi no vispārējās procesuālās kārtības (sk. *Civilprocesa likuma 250.²⁸ pantu*), proti, Civilprocesa likuma 250.³⁰ pants ir speciālā norma attiecībā pret šā likuma 134. pantu (sk. *Senāta 2014. gada 4. septembra lēmuma lietā Nr. SKC-2775/2014, C15167014, 6. punktu*).

Līdz ar to tādai prasības lietai, kas izskatāma Civilprocesa likuma 30.⁴ nodaļā paredzētajā kārtībā, Civilprocesa likuma 134. panta noteikumi ir piemērojami tiktāl, ciktāl šā likuma 250.³⁰ pantā noteikts citādi. Atbilstoši šādai pieejai principā ir izslēgta iespēja ar Civilprocesa likuma 250.³⁰ pantā minētu prasījumu apvienot ar tādu prasījumu, kas nav minēts šajā normā, izņemot gadījumu, kad attiecīgais prasījums kā pakārtots prasījums ir savstarpēji cieši saistīts ar šajā normā tieši minētu prasījumu. Tā, piemēram, prasījums atzīt par spēkā neesošu dalībnieku sapulces lēmumu par pilnvarojumu reģistrēt Uzņēmumu reģistrā sabiedrības pamatkapitāla palielināšanu (šāds prasījums nav tieši minēts Civilprocesa likuma 250.³⁰ pantā) ir savstarpēji cieši saistīts ar prasījumu atzīt par spēkā neesošu tās pašas sapulces pieņemto lēmumu par pamatkapitāla palielināšanu un attiecīgu grozījumu izdarīšanu statūtos. Līdz ar to prasījumu vienveidīgas izskatīšanas nolūkā un procesuālās ekonomijas interesēs ir pieļaujams šādus prasījumus apvienot vienā prasības pieteikumā un izskatīt Civilprocesa likuma 30.⁴ nodaļā paredzētajā kārtībā (sk. *Senāta 2017. gada 7. marta lēmuma lietā Nr. SKC-914/2017, C15158217, 4.2. punktu*).

[4.3] Turklāt, kā atzinusi Satversmes tiesa, saskaņā ar Civilprocesa likuma 134. panta pirmo daļu tiesai (tiesnesim), apsverot, vai prasībā ietvertie prasījumi uzskatāmi par savstarpēji saistītiem prasījumiem, kurus minētā norma ļauj apvienot vienā prasības pieteikumā, citstarp jāvērtē, vai prasības pieteikumā ietvertie prasījumi ir vērsti

pret vienu un to pašu atbildētāju, vai šo prasījumu skatīšana ir piekritīga vienai tiesai, vai likumā nav noteikts šādu prasījumu apvienošanas aizliegums, vai prasījumi ir pakļauti vienam un tam pašam tiesas procesa veidam (sk. *Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-01 8. punktu*). Līdz ar to tiesai (tiesnesim), piemērojot Civilprocesa likuma 134. pantu, jāņem vērā arī tas, vai kādam no vienā prasībā apvienotajiem prasījumiem likumā nav paredzēta tāda lietas izskatīšanas procesuālā kārtība, kas atšķiras no tās procesuālās kārtības, kādā izskatāma lieta par citu konkrētajā prasībā ietvertu prasījumu, kas līdz ar to juridiski izslēdz iespēju šādus prasījumus apvienot vienā prasībā un izskatīt vienā tiesvedībā.

Visbeidzot, kā atzīts Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā, kaut arī Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. pants neuzliek dalībvalstīm pienākumu izveidot apelācijas vai kasācijas instances tiesas, tomēr, ja šādas tiesas pastāv, tad konvencijas 6. panta garantijas ir jāievēro, piemēram, nodrošinot lietas dalībniekiem tiesības uz efektīvu piekļuvi tiesai, lai tiktu izlemts par viņu „civilajām tiesībām un pienākumiem” (sk., piemēram, *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1997. gada 19. decembra sprieduma lietā „Brualla Gómez de la Torre v. Spain”, iesnieguma Nr. 26737/95, 37. punktu, 2007. gada 22. marta sprieduma lietā „Staroszczyk v. Poland”, iesnieguma Nr. 59519/00, 125. punktu, 2007. gada 24. maija sprieduma lietā „Dunayev v. Russia”, iesnieguma Nr. 70142/01, 34. punktu*). Šādi ir iztulkojams arī Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmais teikums, kurā garantētas ikviena tiesības uz taisnīgu tiesu (sk. *Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 134. lpp.*).

No minētā izriet, ka tiesai (tiesnesim), apsverot, vai prasībā apvienotie prasījumi ir tādi, lai attiecīgo lietu par visiem prasībā ietvertajiem prasījumiem būtu iespējams un juridiski pieļaujams izskatīt Civilprocesa likuma 30.⁴ nodaļā paredzētajā speciālajā procesuālajā kārtībā, jāņem vērā ne tikai prasītāja, bet arī konkrētās kapitālsabiedrības kā atbildētājas tiesības un pamatotās intereses, tostarp šīs kapitālsabiedrības tiesība pirmās instances tiesas spriedumu pārsūdzēt apelācijas kārtībā, ja konkrētais spriedums taisīts arī par tādu prasījumu, kurš nav minēts Civilprocesa likuma 250.³⁰ pantā un kuru juridiski nav pieļaujams apvienot vienā prasībā ar šajā normā minētu prasījumu (sk. *šā lēmuma 4.2. punktu*).

[4.4] Izskatāmajā lietā Ekonomisko lietu tiesa ir konstatējusi, ka /Persona A/ savā prasībā ietvēris „divus patstāvīgus prasījumus” (tā – sprieduma tekstā), t. i., 1) prasījumu atzīt par spēkā neesošiem SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” par 2025. gada 21. marta ārkārtas dalībnieku sapulces lēmumus, ar kuriem nolemts palielināt pamatkapitālu, apstiprināt pamatkapitāla palielināšanas noteikumus un apstiprināt statūtu jauno redakciju (*Komerclikuma 217. pants*), un 2) prasījumu uzlikt pienākumu SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” sniegt informāciju un iepazīstināt /Persona A/ ar dokumentiem (*Komerclikuma 194. pants*). Izvērtējot prasītāja /Persona A/ pausto juridisko pozīciju, tiesa atzinusi, ka abu prasībā apvienoto prasījumu izskatīšana sekmēs tiesisko attiecību ātrāku noregulējumu un konkrētā gadījuma apstākļos nav lietderīga civillietas sadalīšana atbilstoši Civilprocesa likuma 135. pantam (sk. *Ekonomisko lietu tiesas 2025. gada 22. augusta sprieduma 7. punktu*).

Tajā pašā laikā Ekonomisko lietu tiesa vispār nav apsvērusi (vismaz no Ekonomisko lietu tiesas 2025. gada 22. augusta sprieduma satura nekas tāds neizriet), vai /Persona A/ prasībā apvienotie prasījumi ir tādi, lai attiecīgo lietu attiecībā uz visiem viņa prasībā ietvertajiem prasījumiem, ņemot vērā arī atbildētājas SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” tiesības un pamatotās intereses, būtu iespējams un juridiski pieļaujams izskatīt vienā tiesvedībā, turklāt Civilprocesa likuma 30.⁴ nodaļā paredzētajā speciālajā procesuālajā kārtībā (sk. *šā lēmuma 4.1.–4.3. punktu*).

Rezultātā Ekonomisko lietu tiesa, piemērojot Civilprocesa likuma 30.⁴ nodaļas noteikumus, ir izskatījusi abus iepriekšminētos prasījumus vienā tiesvedībā un taisījusi spriedumu attiecībā uz abiem šiem prasījumiem, sprieduma rezolutīvās daļas beigās norādot, ka lietas dalībnieki spriedumu var pārsūdzēt vienīgi kasācijas kārtībā. Līdz ar to Ekonomisko lietu tiesa ir nepamatoti ierobežojusi SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” kā atbildētājas tiesību atbilstoši vispārējiem spriedumu pārsūdzēšanas noteikumiem pārsūdzēt apelācijas kārtībā tādu pirmās instances tiesas spriedumu, kas taisīts attiecībā uz Civilprocesa likuma 250.³⁰ pantā neminētu prasījumu, tādējādi nepamatoti apdraudot Latvijas Republikas Satversmes 92. pantā garantētās SIA „MŪSU AUTO VALMIERA”

tiesības uz taisnīgu tiesu. Būtiski norādīt, ka šāds ir arī SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” kasācijas sūdzības galvenais arguments.

[4.5] Ņemot vērā iepriekš norādīto, Senatoru kolēģija atzīst, ka, pēc analogijas piemērojot Civilprocesa likuma 425. panta otrās daļas 2. punkta un 459. panta piektās daļas noteikumus (kas regulē augstākas instances tiesas kompetenci nosūtīt lietu zemākas instances tiesai likumā noteikto darbību veikšanai), civillietā /Persona A/ prasības daļā par pienākuma uzlikšanu SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” sniegt informāciju un iepazīstināt ar dokumentiem ir nosūtāma Ekonomisko lietu tiesai likumā noteikto darbību veikšanai, dodot iespēju lietas dalībniekiem, t. i., prasītājam /Persona A/ un atbildētājai SIA „MŪSU AUTO VALMIERA”, pārsūdzēt apelācijas kārtībā Ekonomisko lietu tiesas 2025. gada 22. augusta spriedumu šajā daļā, t. i., daļā, ar kuru daļēji apmierināta /Persona A/ prasība pret SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” par pienākuma uzlikšanu sniegt informāciju un iepazīstināt ar dokumentiem, vienlaikus noraidot šo prasību pārējā daļā.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 5. panta piekto daļu, 425. panta otrās daļas 2. punktu, 459. panta piekto daļu, 464. panta trešo un sesto daļu, un 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /Persona A/ kasācijas sūdzību par Ekonomisko lietu tiesas 2025. gada 22. augusta spriedumu;

nosūtīt Ekonomisko lietu tiesai civillietu /Persona A/ prasības pret SIA „MŪSU AUTO VALMIERA” daļā par pienākuma uzlikšanu sniegt informāciju un iepazīstināt ar dokumentiem likumā noteikto darbību veikšanai, dodot iespēju lietas dalībniekiem pārsūdzēt spriedumu šajā daļā apelācijas kārtībā.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senators E. Kalniņš Senators V. Maksimovs Senators N. Salenieks